

SIMONS, Jozef, letterkundige (Oelegem 21 mei 1888 - Turnhout 20 januari 1948).

Zoon van de gemeentesecretaris-koster van Oelegem, studeerde van 1900 tot '07 aan het Klein Seminarie te Hoogstraten, daarna aan het Sint-Ignatiusinstituut te Antwerpen, waar hij in 1909 het licentiaat in de handelswetenschappen behaalde. Als huisleraar bij graaf de Brouhoven de Bergeyck, van 1909 tot '23, woonde hij afwisselend te Antwerpen en te Beveren-Waas, op het kasteel De Lovie bij Poperinge en in Oostende. Zijn leraarsfunctie werd in 1916 voor een drietal jaren onderbroken, doordat hij zijn dienst in het Belgische leger vervullen moest, eerst als kanonnier, daarna als tolk bij de Engelsen. In 1919 was hij korte tijd secretaris van de industrieel Lieven Gevaert, te Mortsel. Na de voortijdige dood van graaf en gravin de Brouhoven de Bergeyck was hij gedurende een korte periode free lance publicist. In 1923 kwam hij bij de Boerenbond, in Leuven, waar hij bleef

tot 1932. In deze periode behaalde hij aan de universiteit aldaar het licentiaat in de archeologie en de kunstgeschiedenis (1927). Van 1932 tot aan zijn ziekte en dood was hij werkzaam bij het uitgeverijbedrijf Van Mierlo-Proost in Turnhout, waar hij o.m. de leiding had van een reeks populaire lectuur. In 1920 was hij gehuwd met Maria Engels, zuster van Octaaf en Isfried.

Als jongeman onderging Simons de invloed van het Algemeen Katholiek Vlaamsch Studentenverbond (AKVS) en aan het IJzerfront maakte hij kennis met de Frontbeweging. Hij was bevriend met leidende figuren uit deze beweging, o.m. Filip de Pillecijn, met wie hij later oorlogsgedichten zou uitgeven. Bij de eigenlijke leiding van de clandestiene actie was hij niet betrokken. Wel werkte hij mee aan het dagblad van de Vlaamsgezinde frontsoldaten, *Ons Vaderland*, en dichtte en componeerde hij in opdracht van de leiding het *Frontlied* (z. aldaar), dat als het lied van de beweging - een beknopte samenvatting van haar programma - in vele duizenden exemplaren onder de soldaten verspreid werd.

Simons, die in 1910 zijn eerste literair werk uitgaf, verwierf na de oorlog spoedig naam als auteur, zowel van reisverhalen als van hoofdzakelijk in de Kempen gesitueerde verhalen, novellen en romans, terwijl hij ook talrijke liederteksten schreef. Zijn literaire bedrijvigheid maakte deze bescheiden man en overtuigde christen tot een van de socio-culturele voormannen in zijn geboortestreek, die hij o.m. als voorzitter van de Vereniging van Kempische Schrijvers (van 1937 tot zijn dood) gediend heeft. Als auteur leeft hij vooral voort in populaire liederen zoals *Kempenland*, *Als de brem bloeit*, *Voor Outer en Heerd*, *Susa Nina* enz.

De Vlaamsgezinde overtuiging van Simons is op

vele plaatsen in zijn oeuvre tot uiting gekomen en zijn verhalen uit het volk, die veel gelezen zijn, hebben ongetwijfeld ook in dit opzicht veel invloed gehad. In zijn korte roman *Dientje Goris* (1935) behandelt hij een thema dat hem zeer ter harte ging: de verhouding tussen de „hogere stand” en het volk, de mutatie ook die er vaak plaats had bij hen die uit het volk voortkwamen en hun Vlaamsgezinde houding opofferden voor hun status. Dit thema was reeds ter sprake gekomen in Simons' grootste literaire onderneming, de roman *Eer Vlaanderen vergaat*.

In dit boek, voltooid in 1923, wordt de stelling verdedigd, dat het activisme „het ferment der zelfstandigheidsgedachte” in Vlaanderen heeft achtergelaten; die gedachte „krijgen de vijanden nooit meer kapot”. De roman is gebaseerd op de geschiedenis van de Frontbeweging. Na een inleiding, waarin de sociale en geestelijke onderworpenheid van het Vlaamse volk vóór de Eerste Wereldoorlog geschetst wordt, verhaalt de roman over een jonge democratisch voelende edelman, Florimond van Laar, die zijn volk ontdekt en tot het inzicht komt, dat dit volk zijn lot in eigen hand moet nemen, opdat het werkelijk zichzelf zou kunnen ontplooien. Aan het front komt hij in contact met de Frontbeweging en hij werpt zich op als een van de voorvechters van de radicale vleugel. Hij hoopt dat de Vlaamsgezinden een macht kunnen organiseren teneinde de activisten te steunen, wier streven er in het bezette België, volgens hem, op gericht schijnt „op de vredesconferentie, die toch eens komen moet, te kunnen optreden als vertegenwoordigers van Vlaanderen, van een der vele nieuwe nationaliteiten die uit het oude Europa zullen oprijzen”. De roman beschrijft dan, hoe Van Laar ertoe komt een „daad” te vragen. De Vlamingen moeten naar het voorbeeld van de Tsjechische opstandelingen (die naar de Russen overlopen), naar het voorbeeld van Ieren en Sovjets, gebruik maken van de revolutionaire situatie en „rond Borms gaan staan”. Vóór en tegen wordt in de leiding besproken. De strekking die recht wil verkrijgen „door andere, wettelijke middelen, in het enig-mogelijke België”, is sterk. Er wordt geredetwist. Ondertussen gaat „het moment” (zoals een centraal hoofdstuk heet) voorbij, het moment waarop volgens Van Laar gehandeld kon worden. De laatste offensieven breken los, de leider is gevangengenomen door de Duitsers, velen sneuvelen, ook Van Laar. Op het eind schijnt alles verloren voor Vlaanderen. Maar de roman eindigt met een profetische oproep van een activistisch gezinde kapelaan.

Het boek zou eerst als feuilleton verschijnen in het weekblad *Vlaanderen*, maar nadat het twee jaren bij de redactie was blijven liggen, vroeg de auteur het handschrift terug. Ten slotte verscheen het in 1927 bij Lityca (Van Mierlo), Turnhout, en Gudrun, Brussel. Voor de eerste editie gebruikte de auteur een schuilnaam, Ivo Draulans, omdat men agitatie vanwege Belgicisten vreesde. Op de latere uitgaven komt zijn echte naam voor.

De roman, die verscheen op een ogenblik dat er in Vlaanderen een gespannen atmosfeer heerste (een jaar erna had de Borms-verkiezing plaats), had onmiddellijk een zeer groot succes. Ongetwijfeld oefende hij grote invloed uit op de Vlaams-nationalisten. Herhaaldelijk werd hij geprezen als „het boek dat na *Consciencés Leeuw van Vlaanderen*

"Eer onze geest het onze blik doet het onze is,
erkenste, in dat ontworpt." (Gruel verscheure
"Het Nijland")

Eerste Hoofdstuk.

(De Schuldingery van Baron de Vaere)

1.

Van harte aan Jan Ken Niess!
Leuven, 17 Aug. 1927
vo Graubland

Peer Hoze, in broek en hemd, stond in
zijn welig moestuimte zijn eerste lange stee-
ven pijp te rooken na ~~zijn~~ ^{zijn} morgenkoffie.

Ten hooge vijftiger, met het minst gebogen,
met ^{een} bruin getoond gelaat dat hij glad schoor
zoovels de heerstekenten van ~~het~~ ^{de} konstaal De
Donk ~~die~~ ^{die} hem te herberg hwarren. Zijn
hart geknipt, den wordend karar, bagor bij
de slaper grijs te spikkelen; ~~zijn~~ ^{zijn} openstaand
wit-en-grijs geruit hemd touds een reuze
struische borst, en de ongeslagen pijpen van
zijn bruine broek lieten een paar stevige enkels
zien boven bruine bloote voeten die het Raal
koudde in ledereen verolaten ledereen stoffen.

Peer rookte en ~~glimachte~~ ^{glimachte}. Hij ~~glimachte~~ ^{glimachte}
op vijf vorge aardappelen die zo schoon
opkwamen en die hij degen morgen seeds
in de vroege had gehaakt; op de ^{raute} ~~roote~~
groene erwtes, die weder op een pultje, en
g'ik stengelden om het droge hout der
schuinsgestoken rizen; in de r'itring van
der goudregen die heerlijk bloeide bij ~~Volieren~~
en padrijven, ~~glimachte~~ ^{glimachte} in de ~~finste~~ ^{finste} morgenlicht.
(Aank)

Handschrift van Eer Vlaanderen vergaat.

het meest tot de bewustmaking van ons volk en tot zijn heropstanding heeft bijgedragen" (Felix Timmermans). Bij de latere studie van de Frontbeweging werd erop gewezen, dat men het boek niet als een letterlijke geschiedschrijving mocht lezen, maar als een politieke roman die een bepaalde idee in het licht wilde stellen en daartoe werkelijk gebeurde en gefingeerde feiten, met echte en door Simons zelf gecreëerde figuren (o.m. Van Laar), gebruikte.

WERKEN: Bonifacius Suikerbuik (1919); - Onder den Hiel (samen met F. de Pillecijn; 1920); - Oorlogs-Vlaanderen (1921); - Verhalen van een Kanonnier (z.j.); - Eer Vlaanderen vergaat (1927); - De laatste Flesch (1930); - Harslucht (1933); - Dientje Goris (1935); - Bonte Garve (1943); - Nagelaten Gedichten (1948); - Verzamelde Werken (1963); - Jozef Simons Omnibus (1972).

LITERATUUR: L. Sourie, Jozef Simons (1947); - J. de Voght, Jozef Simons (1951); - M. Verheecke, Jozef Simons, verteller, zanger, Kempenaar (1963); - L. Simons, Simons, Jozef, in Nationaal Biografisch Woordenboek, I (1964, kol. 917-919); - L. Simons, „Eer Vlaanderen vergaat”, in Wetenschappelijke Tijdingen, jg. 25, nr. 4 (juli-augustus 1966, kol. 241-246); - R. Bosselaers, Eer Vlaanderen vergaat, in Wetenschappelijke Tijdingen, jg. 31, nr. 2 (maart-april 1972, kol. 65-90); - W. Hermans, „Eer Vlaanderen vergaat”, in Wetenschappelijke Tijdingen, jg. 31, nr. 4 (juli-augustus 1972, kol. 241-243); - H. Borginon en Dr. J.P. (= J. Peeters), „Eer Vlaanderen vergaat” n.a.v. de bijdrage van Dr. Bosselaers in Wetenschappelijke Tijdingen, jg. 31, nr. 5 (september-oktober 1972, kol. 295-296); - G. Durnez, „Eer Vlaanderen vergaat” - Best-seller van Jozef Simons vormde talrijke Vlamingen, in De Standaard (11 juli 1973); - M. Verheecke, Jozef Simons' oorlogsroman „Eer Vlaanderen vergaat” (in handschrift).

MARCEL VERHEECKE en GASTON DURNEZ